

3. Быкова Н.Н., Алиев Ф.Ф. Мероприятия по оптимизации управления платежеспособностью и финансовой устойчивостью предприятия на примере ОАО «АВТОВАЗ» // Молодой ученый. 2014. № 14. С. 136-141.
4. Гримашевич О.Н. Система управления рисками промышленного предприятия: теория, практика: Монография. Саратов: КУБиК. 2012.
5. Атапина Н. В. Сравнительный анализ методов оценки рисков и подходов к организации риск-менеджмента // Молодой ученый. 2013. № 5.
6. Балдин К. В., Воробьев С.Н. Управление рисками. М.: Юнити-Дана, 2012.
7. Кизим А.А., Михайлюк О.В., Саввиди С.М. Особенности инвестиционной деятельности промышленных предприятий в современных условиях хозяйствования // Экономика устойчивого развития. 2014. № 2(18).
8. Зубков А.Ф., Логвина О.А. Математическое мо-

делирование эколого-экономических рисков // XXI век: итоги прошлого и проблемы настоящего плюс. 2013. Т. 2. № 9 (13). С. 84-87.

9. Мельникова Д.А., Фрезе Т.Ю., Яговкин Г.Н. Системный подход к формированию системы управления профессиональными рисками // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. 2013. № 4 (26). С. 58-59.

10. Бочкарёва Ю.Г., Цыганов В.В., Чижухина Н.И. Системный подход к управлению информационным воздействием // XXI век: итоги прошлого и проблемы настоящего плюс. 2012. № 4 (08). С. 183-192.

11. Тарабрин О.А., Курилова А.А., Курилов К.Ю. Теоретические основы формирования финансового механизма управления // Вестник УГАЭС. Наука, образование, экономика. Серия: Экономика. 2012. № 2 (2). С. 49-59.

NEED OF RISK MANAGEMENT AT THE INDUSTRIAL ENTERPRISES

© 2014

*I.A. Zatolokin, master of service of operation of gas economy of the Stavropol area
Tolyattigaz branch of JSC SVGK, Tolyatti (Russia)*

Annotation: In modern terms the Russian economy needs effective economy growing, therefore the traditional methods of management, oriented to the stably functioning industrial enterprises, become effective not enough. In this connection actuality of creation of effective control system increases a risk, that would allow to prevent crisis situations on enterprises. The system of risk management must become an inalienable element and subsystem of strategic management on the industrial enterprises of Russia.

Keywords: risk, risk management, industrial enterprises, staging of management, risk management.

УДК 658.7

СТАНОВЛЕНИЕ ЛОГИСТИКИ КАК НАУКИ: ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ

© 2014

*A.B. Koval, доктор наук с государственного управления, профессор кафедры
социальной работы, управления и педагогики*

Черноморского государственного университета имени Петра Могилы, Николаев (Украина)

*A.B. Kornieckiy, декан факультета морского и речного транспорта,
Киевская государственная академия водного транспорта имени гетмана
Петра Конашевича-Сагайдачного, Киев (Украина)*

Аннотация: Статья посвящена вопросам возникновения логистики, предпосылкам ее развития, терминологической базе логистики, этапам становления логистики как науки. Одним из эффективных инструментов управления движением материальных, финансовых, информационных и других ресурсов и сфере производства является логистика. Логистика довольно молодая наука, поэтому понятие логистики вызывает существенные противоречия, по ее применению. В связи с установлением рыночных отношений появилось и стало активно развиваться новое научно-практическое направление - логистика. Включая то, что ее применение обусловлено новыми экономическими реалиями, логистика еще не настолько активно используется отечественным бизнесом, как в зарубежных странах.

Ключевые слова: теория, наука, понятие логистики, сущность, подходы изучения, предприятие, повышение эффективности, рыночные отношения, материальные потоки, информационные потоки.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Логістика – це молода наука, теоретична база якої викликає певні суперечності. Сьогодні у зарубіжній і вітчизняній літературі немає єдиного визначення логістики. Але необхідність застосування логістики на сучасному підприємстві пояснюється рядом причин:

- розвиток конкуренції, викликаний переходом українських підприємств від ринку продавця до ринку покупця;
- забезпечення конкурентних переваг логістично-організованих систем товароруку за рахунок зниження собівартості продукції і поліпшення якості поставок;
- енергетична криза;
- науково-технічний прогрес і, в першу чергу, комп'ютеризація управління [1, с.33].

Застосування засад логістики на підприємстві породжує необхідність розуміти сутність логістики, її становлення, подальшого її розвитку. Тому питання становлення логістики як науки досі є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Питанням становлення логістики

як науки приділяли увагу такі вчені: А.У. Альбеков, А.М. Гаджинський, Є.В. Крикавський, Л.Б. Миротин, О.А. Митько, Ю.М. Неруш, В.І. Сергєєв, інші. Аналіз літературних джерел, присвячених логістиці, дозволяє виявити широкий спектр проблем, що залишаються поза увагою вчених.

Формулювання мети статті. Необхідно розглянути передумови виникнення логістики як науки, дослідити еволюцію поняття «логістика» та етапи її розвитку, а також ефективно її застосування на підприємстві.

Виклад основного матеріалу. Найбільш розповсюдженими є дві точки зору щодо етимології поняття «логістика». За однією із них термін «логістика» походить від грецького *logistikos* – обчислювати, міркувати [2, с. 87], за другою – від французького *loger* – постачати. Однак, зустрічаються й інші версії, зокрема, від древньогерманського *laubja* – склад, зберігання. [3, с. 5].

Історично склалися два принципово різних науково-практичних напрямки розвитку логістики – у військовій справі й у математиці [4, с. 24]. Друге трактування терміна «логістика» у значенні математичної логіки були використані в роботах знаменитого німецького математика Г. Лейбница (1646-1716). Це значення терміну

було закріплено на філософському конгресі в Женеві в 1904 р. [5, с. 7-8]. Як й інші методи прикладної математики (дослідження операцій, математична оптимізація, сітьові моделі й ін.), логістика поступово стала переходити з військової області до сфери господарської практики. У такий спосіб логістика одержала інший напрям розвитку – економічний.

Сьогодні у підприємницькій діяльності та економічній і науковій літературі зарубіжні фахівці виділяють два принципових напрями у визначенні логістики. Один з них пов'язаний з функціональним підходом до руху товарів, тобто управління всіма операціями товароруку, які необхідно виконувати при поставці товарів від постачальника до споживача [6, с. 43].

Інший напрям характеризується більш широким підходом: крім управління товарорухом, він включає аналіз ринку постачальників і споживачів, координацію попиту та пропозиції на ринку товарів і послуг, а також здійснює гармонізацію інтересів учасників процесу руху товарів. Багатоманітність визначень поняття логістики пов'язана насамперед з тим, що еволюціонувала сама концепція логістики, тому як саме визначення, так і об'єкти дослідження логістики змінювалися й уточнювалися з розвитком ринкових відносин.

Логістика – наука про планування, організацію, управління, контроль і регулювання переміщення матеріальних та інформаційних потоків у просторі і в часі від їхнього первинного джерела до кінцевого споживача. Логістика – наука про управління рухом ресурсів.

Дана наука це сукупність видів діяльності по управлінню потоками продукції, координації виробництва і ринків збуту при певному рівні послуг з мінімальними витратами. Логістика – це мистецтво управління потоком матеріалів і продуктів від зовнішнього джерела до споживача [7]. Іншими словами можна сказати, що логістика – наука управління матеріальними потоками від первинного джерела до кінцевого споживача із мінімальними витратами, пов'язаними з товарорухом та відповідним потоком інформації. Логістика – це наукове вчення про планування, управління і контроль потоків матеріалів, енергії та інформації в окремих видах підприємництва.

Логістика – міждисциплінарний науковий напрям, безпосередньо пов'язаний з пошуком нових можливостей підвищення ефективності матеріальних потоків. Логістика – вдосконалення управління рухом матеріальних потоків від первинного джерела сировини до кінцевого споживача готової продукції і пов'язаних з ними інформаційних і фінансових потоків на основі системного підходу і економічних компромісів з метою досягнення синергичного ефекту. Логістика – новий напрям науково-практичної діяльності, цільовою функцією якого є наскрізна організаційно-аналітична оптимізація економічних поточкових процесів. Логістика – наука про планування, управління і контроль за рухом матеріальних і інформаційних потоків в будь-яких системах. Логістика – наука про управління матеріальними, інформаційними і фінансовими потоками. Логістика – це наука про оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергичними зв'язками [7].

Дана наука являє собою організацію спільної діяльності менеджерів різних підрозділів підприємства, а також групи підприємств по ефективному просуванню продукції по ланцюгу «закупівлі сировини - виробництво - збут - розподіл» на основі інтеграції і координації операцій, процедур і функцій, виконуваних в рамках даного процесу з метою мінімізації загальних витрат ресурсів.

Логістика – сукупність способів і методів ефективного управління товарними потоками із забезпеченням найменших витрат і високого рівня організації і здійснення процесів постачання, управління товарним ринком, виробництва і збуту, включаючи і після про-

дажне обслуговування.

Визначене прогресивне мислення, методологія процесу кризової організації аналітичної оптимізації складних цілеспрямованих, зокрема слабо структурованих систем, якими можна представляти будь-які організаційно-економічні, виробничо-комерційні, виробничо-господарські і інші подібного роду потоково-процесні види діяльності [7]. Логістика – це процес управління і планування матеріальними, фінансовими і трудовими потоками, а також інформаційним потоком з метою прискорення фізичного розподілу і мінімізації загальних витрат при постачанні, виробництві і збуті товару.

Зарубіжні автори частіше трактують логістику як процес управління рухом і зберіганням сировини, компонентів готової продукції в господарському обігу з моменту сплати грошей постачальникам до моменту отримання грошей за доставку готової продукції споживачу [8, с. 395-399].

Отже, ми дійшли висновку, що більшість вчених зв'язує сутність логістики з виконанням функцій менеджменту матеріальних і інформаційних потоків від джерела сировини до місць споживання готової продукції.

Аналіз визначень логістики дає змогу окреслити такі загальні риси поняття логістики:

- часово-просторова трансформація предмета потоків;
- інтеграція функцій менеджменту логістичних процесів;
- супроводження потоків товарів потоками інформації;
- орієнтація на критерій ефекту і ринкової корисності, пов'язаної з реалізацією поставок, та критерій раціоналізації структури витрат.

Основним практичним завданням логістики є забезпечення споживача необхідними товарами в необхідній кількості в потрібний час в потрібне місце з мінімальними витратами, що виникають з рухом та зберіганням матеріалів і товарів, при потрібній якості обслуговування певних споживачів [9, с. 112].

Для підприємств, що випускають широкий асортимент виробів, обслуговують велику кількість територіально відокремлених споживачів і мають розвинуту розподільчу мережу, пріоритетом структурних змін вважалась фіксація зусиль на зниженні витрат, що виникають в каналах фізичного розподілу. Акцент пропонувалося зробити на зменшенні надлишкових товарних запасів, використанні прогресивних видів тари, раціональному розміщенні фірмових магазинів, станцій технічного обслуговування, гарантійних майстерень, регіональних складських комплексів, виборі найкращих маршрутів руху і транспортних засобів. Це ставало важливим як з точки зору економізації поставок, так і для забезпечення високого стандарту якості сервісу.

У рамках відділу управління фізичним розподілом (physical distribution MANAGEMENT department), – новий інтегрований підрозділ, – планувалося об'єднати операції, пов'язані з рухом і зберіганням товарно-матеріальних цінностей, які виконуються в «економічному просторі» між зберіганням готової продукції на території підприємства і сферою споживання.

В останні роки серед західних фахівців у сфері логістики домінує точка зору про те, що в сучасних умовах виробництва удосконалення управління матеріального потоку з орієнтацією тільки на мінімізацію витрат вже не відповідає нагальним потребам. На думку фахівців, управління матеріальним потоком стає оптимальним лише тоді, коли воно базується на логістичній концепції, що тісно пов'язана з активною ринковою стратегією. Таким чином, логістика має бути направлена, перш за все, на споживача, намагаючись максимально задовольнити його попит.

Логістика є досить молодою наукою, однак вона вже пройшла певний історичний шлях розвитку. Існує

декілька підходів до виділення історичних етапів розвитку теорії логістики. У спеціальній літературі можна зустріти різноманітні думки відносно етапів розвитку теорії логістики. Одні виділяють три періоди, другі – чотири, треті – п'ять. При цьому кожний етап характеризується відповідними концептуальними підходами формування систем товароруку. Розглянемо один з підходів, який складається з чотирьох періодів становлення логістики.

Оскільки, в економічній літературі можна зустріти кілька підходів до виділення етапів розвитку логістики, тому розглядаючи їх, неважко помітити, що основна відмінність полягає в різному ступені деталізації періодів розвитку логістики, при цьому всі зазначені підходи дають змогу простежити зміну концептуальних підходів до логістики.

Сьогодні значення логістики стає актуальним на підприємстві. Водночас більшість країн, серед яких і Україна, все ще перебувають у фазі фрагментарної логістики.

На основі сказаного вище можна зробити висновок. Можна зробити висновок, що найбільшого поширення набули управлінські, економічні й оперативно-фінансові аспекти трактування логістики. Також слід відмітити, що одна група авторів трактує поняття логістики як – напрям господарської діяльності, який полягає в управлінні матеріальними потоками в сферах виробництва. Інша група авторів розглядає логістику як міждисциплінарний науковий напрям, безпосередньо пов'язаний з пошуком нових можливостей підвищення ефективності матеріальних потоків.

Сьогодні здійснюються спроби подальшого розширення сфери застосування логістики шляхом виділення як об'єктів її дослідження – енергетичних, трудових та інших, які здійснюються в економічних системах. Однак, тут можна погодитися з В.І. Сергєєвим, який зазначає, що «розширення об'єктної сфери логістики припустиме лише тоді, коли до нового об'єкта можна застосувати ту ж методологію, методи, прийоми дослідження і менеджменту, що і до матеріального потоку» [10, с. 37].

Як науковий напрям, логістика і далі розширює межі свого застосування. На сьогодні вона виділилася в спеціальну дисципліну, тісно пов'язану з математикою, кібернетикою, статистикою та іншими економічними науками.

Теоретичні положення і конкретні рекомендації

СТАНОВЛЕННЯ ЛОГІСТИКИ ЯК НАУКИ: ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ

© 2014

А.В.Коваль, доктор наук з державного управління, професор кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки

Чорноморський державний університет імені Петра Могили, Миколаїв (Україна)

О.В. Корнієцький, декан Миколаївського факультету Морського та річкового транспорту,

Київська державна академія водного транспорту імені гетьмана

Петра Конашевича-Сагайдачного, Київ (Україна)

Анотація: Стаття присвячена питанням виникнення логістики, передумовам її розвитку, термінологічній базі логістики, етапам становлення логістики як науки. Одним з ефективних інструментів управління рухом матеріальних, фінансових, інформаційних і інших ресурсів у сфері виробництва є логістика. Логістика доволі молода наука, тому поняття логістики викликає істотні суперечності, щодо її застосування. У зв'язку зі встановленням ринкових відносин з'явився і став активно розвиватися новий науково-практичний напрям – логістика. Включаючи те, що її застосування зумовлене новими економічними реаліями, логістика ще не настільки активно використовується вітчизняним бізнесом, як у закордонних країнах.

Ключові слова: теорія, наука, поняття логістики, сутність, підходи вивчення, підприємство, підвищення ефективності, ринкові відносини, матеріальні потоки, інформаційні потоки.

логістики активно впроваджуються в практичну діяльність підприємств у багатьох країнах. У прикладній сфері зворотна віддача виявляється у відчутному економічному ефекті, за рахунок скорочення витрат і часу в сферах виробництва. До логістики як наукової основи управління поточними процесами звертаються не тільки у промисловості, торгівлі і на транспорті, але також у сфері послуг, банківської і страхової справи, організації після продажного сервісу, у комунальному господарстві, у сфері туризму та інших областях діяльності. Таким чином, важливим для сучасного підприємства стає розгляд логістики з позиції функціонування логістичної системи, її формування, які логістичні витрати при цьому виникають, їх склад, класифікація, та методи їх мінімізації з досягненням поставленої мети та отриманням прибутку підприємством. Ці питання пропонується розглянути у наступних дослідженнях.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Альбенів А.У., Федько В.П., Митько О.А. Логистика коммерции. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. – 33 с.
2. Воронкова А.Э., Козаченко А.В., Рамазанов С.К., Хлапенев Л.Е. Современные технологии управления промышленным предприятием. – К.: Либра, 2007. – 87 с.
3. Кальченко А.Г. Логистика : підручник для студ. вузів екон. профілю. – К.: КНЕУ, 2004. – 5 с.
4. Криківський Є.В. Логистика для економістів : Підручник для студ. вищ. навч. закладів напряму «Економіка і підприємництво». – Л.: «Львівська політехніка», – 2004. – 24 с.
5. Основы логистики. Уч. пособие. / Под ред. Л.Б. Миротина, В.И. Сергеева – М.: Инфра-М, 2002. – 7-8 с.
6. Окландер М.А. Логистична система підприємства: Монографія. – О.: «Астропринт», 2004. – 43 с.
7. Пономарьова, Ю.В. Логистика : Навч. посіб. для студ. екон. спец. вузів. – К.: Центр навчальної літератури, 2003.
8. Рубен Р., Боровиков О.В. Використання ABC-аналізу всфері маркетингу // Маркетинг и реклама. 1999. – № 1. – 395 – 399 с.
9. Смехов А.А. Введение в логистику. – М.: Транспорт, 1993. – 112 с.
10. Сергеев Г.А., Гиря М.Г. Эволюция понятия «логистика». Характеристика логистических систем // Держава та регіони. 2006. – 37 с.

CREATION OF LOGISTICS AS THE SCIENCES: THEORETICAL STUDIES

© 2014

A.V. Koval, the doctor of sciences from the state administration, professor of the chair
«Social work, administration and pedagogy»
Chornomorsky Reigning universitet named by Peter Mogila, Nikilaev (Ukraine)
A.V. Kornietskiy, – the dean of the department of sea and river transport,
*Kyiv State Academy of Water Transport named after Hetman
Petro Konashevich Sagaydachnyi, Kiev (Ukraine)*

Annotation: Article is devoted to the emergence of logistics premises of its development, terminological based logistics phase of development of logistics as a science. One of the most effective tools for movement of material, financial, information and other resources and the production is logistics. Logistics fairly young science, so the concept of logistics is substantial controversy regarding its use. In connection with the establishment of a market economy appeared and began to actively develop new scientific and practical direction - logistics. Including the fact that its use is caused by new economic realities, logistics is not as widely used domestic business as in foreign countries.

Keywords: theory, science, the concept of logistics, nature, study approaches, enterprise efficiency, market, material flows, information flows.

УДК 338.43.01:636.2:658.512

МЕХАНИЗМ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ СИСТЕМ ОТРАСЛИ СВИНОВОДСТВА В УСЛОВИЯХ РЫНКА

© 2014

В.В. Лагодиенко, доктор экономических наук, профессор кафедры
«Мирового сельского хозяйства и экономического отношения»
Николаевский национальный аграрный университет, Николаев (Украина)
В.М. Орел, кандидат экономических наук, доцент кафедры «Менеджмента и логистики»
Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса (Украина)

Аннотация: В статье исследованы и обоснованно параметры механизма оценки экономического потенциала производственных систем и создание действенного уровня производства в отрасли свиноводства на продовольственном рынке. Установлено, что современное развитие производственных систем включает в себя рынок экономического потенциала. Выяснено, что для прогрессивного рынка характерно стирание государственных границ, формирование глобальных рынков товаров, услуг, технологий, информации, рабочей силы, капиталов и валют.

Ключевые слова: товаропроизводитель, экономический потенциал, конкурентоспособность, предложение, спрос, производственные расходы, рынок.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Інтенсифікація свинарства полягає в ефективнішому використанні механізму економічного потенціалу на ринку основних засобів виробництва, підвищенні їх продуктивності, поліпшенні відгодівельних та м'ясо-сальних якостей одержуваного приплоду, зниженні собівартості виробленої продукції. Серед актуальних проблем виробничих систем в свинарстві, що ґрунтуються на фундаментальній прикладній науці та тісному зв'язку її з виробництвом, першочерговими є такі, які б могли підвищити та спростити вихід галузі свинарства на ринок конкурентоспроможності:

- ефективне використання цього потенціалу забезпеченням оптимальних умов;
- розробка сучасних технологій у племінному й товарному свинарстві, що забезпечують тварин міцним здоров'ям, та максимальне проявлення продуктивності;
- поліпшення форм організації та стимулювання праці при різних варіантах. Для поліпшення роботи галузі свинарства, виведення її на світовий рівень, повного використання біологічних властивостей свиней для потреб людини необхідно докорінно поліпшити систему розведення й племінної роботи в свинарстві з чітким поєднанням племінних і товарних господарств, зміцнити кормову базу, та впровадити у виробництво найновіші технології і наукові досягнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ринок завжди цікавив економістів. Такі видатні вчені, як Л.І. Абалкін, Й.А. Шумпетер, В. Швець, А. Стасів, Р. Тис, С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензи, Г. Фандель та інші, створили оригінальні концепції ринку. Сучасний американський економіст Ф. Котлер характеризує ринок як сукупність існуючих і потенційних покупців товару, підкреслюючи особливу роль покупців. Англійська енциклопедія позиціонує ринок як сукупність

механізмів, за допомогою яких виконується обмін товарами й пропозиціями в наслідок контактів клієнтів і продавців один з одним. Контакт має можливість виконуватися прямо - або ж через персональних посередників або організації. Видатний економіст Й.М. Буднікевич та Ковальчук М.І визначали ринок як складний передавальний устрій, який дозволяє з найбільшою повнотою й ефективною використовувати інформацію, неухажну серед незліченної безлічі індивідуальних агентів [1].

Формулювання цілей статті. Дослідження та обґрунтування параметрів механізму оцінки економічного потенціалу виробничих систем та створення дієвого рівня виробництва в галузі свинарства на продовольчому ринку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підвищення ефективності виробничих систем означає, що на кожен одиницю витрат і застосованих ресурсів одержують більше продукції і доходу. А це має велике значення як для всього народного господарства так і для кожного підприємства галузі свинарства та населення країни. Основний критерій економічного потенціалу застосовується на всіх рівнях - на підприємствах, у галузях, у народному господарстві в цілому і є орієнтиром при виборі найбільш раціональних варіантів використання ресурсів. В галузі свинарства народного господарства цей критерій набуває конкретної форми. У даному господарстві ним є збільшення виробництва чистої продукції при найменших витратах засобів і праці на основі раціонального використання земельних, матеріальних, трудових ресурсів. Кінцевим ефектом тут є обсяг валової продукції без спожитих засобів виробництва (амортизаційних відрахувань, вартості кормів тощо). Для обґрунтування напрямів та виявлення резервів підвищення ефективності виробництва необхідно здійснити оцінку різних явищ, що відбуваються в цій галузі. Але на основі одного критерію